

Koolide e-turvalisuse eeskirja vorm 2013

Euroopa Koolivõrk usub, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine koolides on kasulik. E-turvalisuse vajalikkuse teadvustamine ja vastavate meetmete planeerimine aitavad tagada elektrooniliste kommunikatsioonivahendite õige, tõhusa ja ohutu kasutamise. See eeskirja vorm on abiks koolidele ja teistele haridusasutustele e-turvalisuse eeskirjade ülevaatamisel.

Tänuavaldus

E-turvalisuse tunnusmärgi meeskond tänab Kenti krahvkonna nõukogu, kes andis nõusoleku selle dokumendi vastuvõtmiseks ja lisamiseks õpetajatele mõeldud e-turvalisuse märgise dokumentide kogumikku.

Koolide ja haridusasutuste e-turvalisuse eeskirja vorm 2013 – vastutamatusesäte

Euroopa Koolivõrk (EKV) püüab igakülgset tagada, et selles dokumendis esitatud teave on päevakohane. Meile teatatud vead parandame nii kiiresti kui võimalik.

Siiski ei saa EKV ega selle töötajad vastutada kahju või ebamugavuste eest, mis tulenevad selle dokumendi sisu järgimisest.

Koolide ja haridusasutuste e-turvalisuse eeskirja vorm 2013.

Miks vajab kool või haridusasutus e-turvalisuse eeskirja?

Tänapäeva ühiskonnas puutuvad lapsed, noored ja täiskasvanud iga päev kokku selliste tehnika nähtustega nagu mobiiltelefonid, mängukonsoolid ja internet ning on seega erinevatele võimalustele, arvamustele ja olukordadele avatud. Sellega kaasnevad kasulikud mõttevahetused, sotsiaalne läbikäimine ja õppimisvõimalused, ent ka võimalikud ohud laste, noorte ja täiskasvanute jaoks.

E-turvalisus tegeleb küsimustega, mis kaasnevad laste, noorte ja täiskasvanute interneti, mobiiltelefonide ning teiste elektrooniliste suhtlusvahendite kasutamisega koolis ja väljaspool kooli. See on osa hoolimise kohustusest, mis kehtib kõigile, kes töötavad lastega, ning samuti kuulub siia hulka kõikide koolipere liikmete ohtude ja vastutuse alane harimine.

Koolid ja muud haridusasutused peavad kehtestama reeglid ja piirangud, otsustama, mil määral kontrollitakse juurdepääsu internetile ja tehnikaseadmetele, ning õpetama õpilastele ja töötajatele vastutustundlikku kasutamist. Koolid peavad meeles pidama, et õpilaste ja töötajate täielik kaitsmine võimalike ohtude eest internetis ning väljaspool ei ole võimalik. Lapsi tuleb julgustada ja õpetada nõnda, et nad oskaksid teha ohutuid ja vastutustundlike valikuid. Samuti tuleb neile tagada igasugustest muredest teavitamise võimalus. Töötajad peavad olema teadlikud e-turvalisuse eeskirja rakendamise tähtsusest klassis, et harida ja kaitsta oma hoole all olevaid lapsi. Samuti tuleb töötajaid teavitada sellest, kuidas hallata oma tööalast virtuaalset kuvandit ning näidata oma rolliga sobivat käitumist internetikeskkonnas.

Koolid peavad olema teadlikud oma seadusest tulenevast kohustusest kaitsta lapsi nii internetis kui väljaspool interneti.

E-turvalisuse eeskiri on vajalik, kui kool hakkab planeerima oma e-turvalisuse käsitluse arendamist ja rakendamist ning samuti kui kool paneb paika põhimõtted, mis peavad olema teada ja arusaadavad kõigile koolipere liikmetele.

Kuidas seda dokumenti kasutada?

Koolid võiksid e-turvalisust näha kui kogu kooli puudutavat küsimust. Sellisel juhul peaksid nad kooli e-turvalisuse eeskirja väljatöötamisele, aga ka ohutu rakendamise juurutamisele lähenema kui ühele tervikule.

Euroopa Koolivõrk (EKV) soovib tungivalt e-turvalisuse eeskirja vormis punasega * märgitud juhised eeskirja lisada ning põhjalikult rakendada.

Selles eeskirja vormis pakutakse välja eeskirja struktuuri ja esitatakse materjal esmaseks aruteluks. Tungivalt soovituslik on e-turvalisuse eeskirja väljatöötamisse kaasata kindlasti kõik huvirühmad (töötajad, lapsevanemad/hooldajad, lapsed jne), et tulemus oleks antud asutuse jaoks kõige sobivam.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commonsi litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Kent
County
Council
kent.gov.uk

European
Schoolnet

1. Kes koostab eeskirja ja selle üle vaatab?

Arutelu

Kindlaks tuleb määrata isik, kes vastutab eeskirja eest, ning see, kui sageli vaadatakse eeskiri üle.

Võimalikud seisukohad

- * Kool on määranud e-turvalisuse koordinaatori.
- * E-turvalisuse eeskiri ja selle rakendamine vaadatakse läbi igal aastal.
- * Meie e-turvalisuse eeskirja on kirjutanud kool, toetudes e-turvalisuse märgise eeskirjale ja valitsuse juhistele.
- * Meie kooli eeskirja on heaks kiitnud kooli nõukogu ja [sisestage sobiv organ]

Kooli e-turvalisuse koordinaator on:

Eeskirja on heaks kiitnud direktor: Kuupäev:

Eeskirja on heaks kiitnud vastutav organ:

Kuupäev:

Järgmine eeskirja ülevaatus toimub

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

2. Õpetamine ja õppimine

2.1. Miks on interneti kasutamine oluline?

Arutelu

Elektrooniliste sidevahendite kiire areng mõjutab ühiskonda mitmel viisil. Oluline on kindlaks määrata, mida me üritame interneti ning IKT-vahendite õppetöösse kaasamisega saavutada.

Võimalikud seisukohad

- * Internet on õppetöök vajalik vahend ning selle kasutamine peaks olema õppekava osa.
- * Internet on hariduse, ettevõtluse ja suhtlemise igapäevane osa.
- * Õpilased kasutavad interneti väljaspool kooli ning nad peavad õppima, kuidas hinnata sealt saadavat teavet ning kuidas ennast kaitsta.
- * Interneti kasutamise eesmärgid koolis on hariduse taseme tõstmine, õpilaste edusammude suurendamine, töötajate kutsetegevuse toetamine ning kooli juhtimisfunktsioonide parendamine.
- * Juurdepääs internetile on nende õpilaste õigus, kes oskavad seda vastutustundlikult kasutada.

2.2. Kuidas tuleb internet haridusele kasuks?

Arutelu

Mitmed uuringud on näidanud interneti õigest kasutamisest tulenevat kasu haridusele, sealhulgas paranevad õpitulemused.

Võimalikud seisukohad

Mõned näited interneti kasutamise kasulikkusest hariduses:

- * juurdepääs üleilmsetele õppekeskkondadele, sh muuseumid ja kunstigaleriid;
- * haridus- ja kultuurialased vahetusprogrammid õpilastega kõikjalt maailmas;
- * kutsealane, sotsiaalne ja igapäevane kasutamine raamatukogudes, (huvi)ringides ja kodus;
- * õpilaste ja töötajate võimalus suhelda eri valdkondade ekspertidega;
- * töötajate kutsealane areng tänu juurdepääsule riiklikele arengukavadele ja õppematerjalidele õppekava tõhusamaks rakendamiseks;
- * koostöö koolivõrgustike, tugiteenuste ja kutseliitudega;

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Kent
County
Council
kent.gov.uk

European
Schoolnet

- * parem juurdepääs tehnilisele toele, sh võrgustike kaughaldus ja automaatsed süsteemiuuendused;
- * võimalus õppida igal ajal ja igal pool.

2.3. Kuidas internet parendab õppimist?

Arutelu

Kui arvutid ja internetiühendus on olemas, tuleks tähelepanu pöörata ka sellele, kuidas need mõjutavad õpilaste õppetöö tulemusi. Oluline on arendada tõhusad meetodid interneti kasutamiseks õppimise ja õpetamise protsessis. Õpilased peavad omandama digitaalse kirjaoskuse ning viimistlema internetis avaldatud ja teistega jagatud mõtteid. Tuleb õpetada autoriõiguste ja intellektuaalomandi austamist ning varem avaldatud materjalidele viitamist. Vajaduse korral tuleb välja töötada meetodid plagieerimise avastamiseks.

Võimalikud seisukohad

- * Interneti kasutamise eesmärk koolis on hariduse toetamine ja laiendamine.
- * Õpilastele õpetatakse, milline interneti kasutamine on lubatud ja milline mitte ning samuti antakse neile interneti kasutamiseks kindlad eesmärgid.
- * Koolid tagavad, et internetist võetud materjalide kopeerimine ja edasine kasutamine töötajate või õpilaste poolt on kooskõlas autoriõiguse seadusega.
- * Internetile juurdepääsu tasemed vaadatakse läbi ning viiakse vastavusse õppekava nõuete ning õpilaste vanuse ja võimetelega.
- * Töötajad peaksid suunama õpilasi võrgutegevuste juurde, mis toetavad nende vanusele ja võimetele vastavaid plaanitud õpitulemusi.
- * Õpilastele õpetatakse interneti tõhusat kasutamist uurimustöös, sh oskused ja teadmised seoses teabe asukoha, allalaadimise ja hindamisega.
- * Õpilastele õpetatakse teabe allika äramärkimist ning autoriõiguste tunnustamist, kui nad kasutavad internetist leitud materjale oma töös.

2.4. Kuidas õpivad õpilased hindama internetis leiduva teabe sisu?

Arutelu

Raadiost, ajakirjandusest ja telefoni teel saadava teabe tase on erinev, mistõttu peavad kõik omandama kriitilise hindamisoskuse. Internetist pärit, e-posti või sõnumi teel saadav teave nõuab veel osavamalt käsitlemist ning digitaalset kirjaoskust. Eriti keerukaks võib osutuda teabe algallika, eesmärgi ning täpsuse määramine, kuna üldine kontekst võib olla puudulik või raskesti mõistetav. Kogu õppekava hõlmav käsitlus võib osutuda vajalikuks.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Kent
County
Council
kent.gov.uk

European
Schoolnet

Tundlike teemade, nagu holokaust, loomkatsed, tuumaenergia jne, uurimine annab õpilastele võimaluse arendada internetis leiduva teabe hindamise oskust.

Võimalikud seisukohad

Järgmised lähtealused tuleb kohandada õpilaste vanusele.

- * Õpilastele õpetatakse loetava materjali kriitilist hindamist ning neile näidatakse, kuidas kontrollida teabe õigsust.
- * Interneti infosisu uurimiseks kasutavad õpilased eakohaseid vahendeid.
- * Võrgumaterjalide hindamine on õppimis- ja õpetamisprotsessi osa igas aines ning seda nähakse kui kogu kooli hõlmavat nõuet kõikidele õppekavadele.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

3. Infosüsteemide haldamine

3.1. Kuidas tagatakse infosüsteemide püsiv turvalisus?

Arutelu

Oluline on üle vaadata kogu süsteemi turvalisus, st alates kasutajast kuni internetini. See on suur vastutus, mille hulka kuulub lisaks esmatähtsa õppimisvõimaluse tagamisele ka õpilaste ja töötajate isiklik turvalisus.

IKT turvalisus on mitmetahuline probleem, mida ei ole käesolevas dokumendis võimalik piisaval määral arutada. Koolid võivad pakkuda lisateavet ning järgnevalt pakume mõned teemad, mida tuleks kaaluda.

Kohtvõrgu (LAN) turvalisus:

- Kasutajad peavad käituma mõistlikult, nt tööpäeva ajal suuremahuliste failide allalaadimine mõjutab teenuse kvaliteeti kõigi kasutajate jaoks.
- Kasutajad peavad võrku kasutama vastutustundlikult. Mõnes ettevõttes on võrgu kasutamise eeskirja eiramine piisav põhjus vallandamiseks.
- Töökohad peaksid olema kaitstud kasutajate tekitatud tahtmatute ja tahtlike pahategude eest.
- Serverid peaksid paiknema turvalises piiratud juurdepääsuga kohas.
- Serveri operatsioonisüsteem peaks olema turvatud ja pidevalt uuendatud.
- Kogu võrgule peaks olema paigaldatud uuendatud viirusetõrje.
- Traadita ühendust kasutavate seadmetega tuleks tegeleda ennetavalt ning traadita võrgule juurdepääs peaks olema kaitstud vähemalt WPA2 krüpteeringuga.

Võimalikud seisukohad

- * Kooli infosüsteemide ja kasutajate turvalisust kontrollitakse regulaarselt.
- * Viirusetõrje programme uuendatakse regulaarselt.
- * Isiklikud andmed, mida internetis saadetakse või sealt võetakse, krüpteeritakse.
- * Kaasaskantavaid andmekandjaid võib kasutada vaid eriloaga ning pärast pahavara kontrolli.
- * Keelatud tarkvara ei ole lubatud kasutada töökohas ega saata e-kirja manuses.
- * Failid, mida hoitakse kooli võrgus, läbivad regulaarselt kontrolli.
- * IKT koordinaator/võrguhaldaja kontrollib regulaarselt süsteemimahtu.
- * Kooli võrku sissepääsemiseks tuleb kasutada kasutajanime ja parooli.

3.2. Kuidas hallatakse e-posti?

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Kent
County
Council
kent.gov.uk

European
Schoolnet

Arutelu

E-post on peamine suhtluskanal nii õpilaste kui ka töötajate jaoks. E-posti planeeritud kasutamine võib tuua märkimisväärset kasu haridusele, näiteks põnevad projektid koostöös naabruses või teisel kontinendil asuva kooliga.

Tuleb läbi mõelda e-posti kasutamise tulem ning kehtestada vajalikud turvameetmed. Reguleerimata e-posti kasutamine võib anda õpilastele võimaluse kooli seatud piiridest mööda hiilida.

Keskne küsimus on, millisel määral võib vastutust õpilastele üle anda. Kuna e-post on juba lubatud, siis on selle kasutamist väga keeruline kontrollida. Võimalik on piirata sissetulevaid ja väljuvaid e-kirju, määrata lubatud aadressid ning filtreerida kirjade sisu. Kooli keskkonnas (nagu ka paljudes ettevõtetes) ei tohiks e-posti pidada privaatseks ning suurem osa koole ja ettevõtteid on jätnud endale õiguse e-posti jälgida. Tuleb leida tasakaal õpilaste ja töötajate turvalisuse eesmärgil e-posti jälgimise ja inimõiguste säilitamise vahel, mis mõlemad on hõlmatud ka hiljutistes õigusaktides. Oluline on, et töötajad mõistaksid, et töökoha e-posti aadress on tööalaseks suhtlemiseks vanemate ja hooldajatega, õpilaste ja teiste töötajatega. See on tähtis, et tagada konfidentsiaalsus ja turvalisus ning et vajaduse korral kaitsta töötajaid süüdistuste eest.

E-posti aadressis isikunime kasutamist, nt juhan.kask@kool.eu, tuleb üldiselt nooremate õpilaste puhul vältida, kuna sellise teabe esitamine võib aidata lapse isiku mittesoovitud inimestel tuvastada. Ei tohiks kasutada e-posti aadressi, mida võidakse kasutada nii õpilase täisnime kui ka kooli kindlakstegemisel. E-posti süsteemide puhul välise teenusepakkujate kasutamisel peavad koolid pöörama suurt tähelepanu teenuste kasutamise tingimustele, kuna mõned teenusepakkujad on kehtestanud oma teenustele kasutus- ja ealised piirangud.

Võimalikud seisukohad

- * Kooliga seoses võivad õpilased kasutada vaid heakskiidetud e-posti aadresse.
- * Solvava sisuga e-kirjast peavad õpilased kindlaksmääratud töötajat kohe teavitama.
- * Õpilased ei tohi e-posti teel avaldada enda kohta käivat isiklikku teavet ega leppida kokku kohtumisi ilma täiskasvanu loata.
- * Põhikoolis kasutatakse kooliväliseks suhtlemiseks klassi või rühma ühist e-posti aadressi.
- * Töötajad kasutavad kooli ametlikku e-posti aadressi vaid tööalaseks suhtlemiseks õpilaste ja vanemate või hooldajatega, nagu on heaks kiitnud kooli nõukogu.
- * Juurdepääs teistele isiklikele e-postkastidele võib koolis olla keelatud.
- * Liigne e-posti kasutamine suhtlemise eesmärgil võib õppimist segada, seega võib kasutamist piirata.
- * E-kirjad, mis saadetakse koolist välja, tuleb kirjutada hoolikalt ning enne saatmist kinnitada nagu kirjad, mis kirjutatakse kooli embleemiga paberile.
- * Ahelkirjade saatmine on keelatud.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

- * Koolil on eraldi e-posti aadress, kuhu saab kirjutada seoses heaolu ja hingehoiuga. Seda postkasti haldavad vastava ettevalmistusega töötajad.
- * Töötajad ei tohiks kasutada isiklikke e-posti aadresse tööajal ega tööalaselt.

3.3. Kuidas hallatakse avaldatud sisu?

Arutelu

Paljud koolid on loonud suurepäraseid kodulehed ja suhtluskanalid, mis innustavad õpilasi kirjutama ja avaldama paremaid töid. Koduleht väärtustab õpilaste tööd, tutvustab kooli ning võib avaldada allikaid erinevate projektide tarbeks. Toimetajapoolne juhendamine aitab edasi anda kooli nõudeid täpsusele ja heale muljele.

Tundlikku teavet kooli ja õpilaste kohta võib avaldada uudiskirjas, ent kooli koduleht on avalikult rohkem kättesaadav. Igasuguse teabe internetis avaldamisel tuleks alati lähtuda isikliku ja kooli turvalisuse vaatepunktist. Teavet, näiteks töötajate nimekirjad või koolimaja plaan, võiks pigem avaldada kooli tutvustavas brošüüris või kodulehe osas, kuhu pääseb vaid sisse logides.

Võimalikud seisukohad

- * Kontaktandmed kooli koduleheküljel peaksid olema järgmised: kooli aadress, e-posti aadress ja telefoninumber. Töötajate või õpilaste isikuandmeid avaldada ei tohi.
- * E-posti aadressid avaldatakse nii, et need ei saaks sattuda rämpsposti loenditesse (nt @ asemel „AT“).
- * Direktor vastutab internetis kooli poolt avaldatud sisu toimetamise eest ning tagab, et avaldatud sisu on õige ja sobiv.
- * Kooli koduleht lähtub samuti kooli viitamisreeglitest, pidades muuhulgas kinni intellektuaalomandi õigusest, privaatsuspoliitikast ja autoriõigustest.

3.4. Kas õpilaste pilte või töid tohib avaldada?

Arutelu

Liikuvad ja liikumatud pildid ning helid muudavad iga publikatsiooni elavamaks, eriti kui kaasata saab ka õpilasi. Ent õpilaste ja töötajate turvalisus on siiski kõige olulisem. Olgugi et ajakirjandus teeb seda sageli, on tegelikult õpilaste koos nimedega pildi avaldamine lubamatu. Avaldatud pilte saab uuesti kasutada, eriti juhul, kui tegemist on suure pildiga ühest õpilasest.

Üks võimalus on kasutada väiksemaid pilte, kus on palju õpilasi, või kasutada pilte, millel ei ole näha nägusid. Otsevaates piltide asemel kasutatud selja tagant või külgsuunas tehtud pildid annavad haridusalast tegevust sama hästi edasi. Õpilase foto

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

võib asendada autoportreega või hoopiski fotoga õpilase tööst või tegevusest. Fotodel olevad õpilased peavad kindlasti olema sobilikult riides.

Õpilase fotot ei tohi avaldada ilma vanema või hooldaja kirjaliku loata. Mõned koolid küsivad luba töödest tehtud piltide avaldamiseks või lihtsalt sobivat fotot sisseastumisel, mõned küsivad luba kord õppeaasta jooksul ning mõned vastavalt vajadusele.

Õpilastele tuleb selgitada, miks on vaja suhtuda isikliku teabe ja piltide avaldamisse internetis ettevaatlikult (vt punkt 2.3.6).

Vt e-turvalisuse lehte „Fotode ja videote tegemine ja avaldamine koolis” aadressil <http://www.esafetylabel.eu/group/teacher/photos-videos>, kus on esitatud juhend fotode avaldamise põhimõtete kohta.

Võimalikud seisukohad

- * Pildid ja videod, mis näitavad õpilasi, valitakse hoolikalt ning neid ei tohi olla võimalik uuesti kasutada.
- * Õpilaste täisnimesid ei kasutata mitte kusagil kodulehel, eriti koos fotodega.
- * Enne õpilast näitavate fotode/videote elektroonilist avaldamist tuleb vanemalt/hooldajalt saada kirjalik luba.
- * Õpilase töid võib avaldada ainult tema või lapsevanema loal.
- * Kool hoiab alles kirjaliku nõusoleku õpilase foto meediakajastuse otstarbel kasutamiseks seni, kuni fotot kasutatakse.
- * Koolil on laste fotode kasutamiseks oma eeskiri, mis määrab kindlaks vastavad protseduurid.

3.5. Kuidas hallatakse sotsiaalvõrgustikke, sotsiaalmeediat ja isiklike avaldusi?

Arutelu

Vanemad ja õpetajad peaksid endale teadvustama, et internetis tekib aina juurde sotsiaalvõrgustikke, kus inimesed saavad avaldada kontrollimata sisu.

Sotsiaalvõrgustikud ühendavad inimesi, kes jagavad sarnaseid huvisid, või vastupidi, on väga erinevad. Kasutajaid saab kutsuda vaatama isiklike lehekülgi, mida saab peaaegu piiramatult kommenteerida.

Vastutustundlikele täiskasvanutele on sotsiaalvõrgustikud tasuta ja lihtsalt kasutatavad vahendid, mille negatiivseks küljeks on teinekord liigne reklaam või küsitav sisu. Õpilasi tuleks julgustada mõtlema selle üle, kui kerge on internetti sisu üles laadida, millised ohud sellega võivad kaasneda ning kui raske on kord juba üles laetud pilte või teavet internetist eemaldada.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commonsi litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Kõiki töötajaid tuleks teavitada võimalikest ohtudest, mis kaasnevad sotsiaalvõrgustike kasutamisega kas isiklikul otstarbel või koos õpilastega koolitöö eesmärgil. Rõhutada tuleb seda, kui oluline on mõelda postitatava materjali sisu üle ning kuidas võib ebasobiva materjali postitamine mõjutada edasist karjääri.

Sotsiaalmeedia ja isiklike avalduste vahendid on näiteks ajaveebid, sotsiaalvõrgustikud, foorumid, mitme mängijaga võrgumängud, jututoad, sõnumivahetusprogrammid jpt.

Koolid võivad kaaluda eraldi sotsiaalmeedia eeskirja koostamist, et määrata sotsiaalmeedia kasutamisega kaasnevad võimalikud ohu- ja kasutegurid.

Võimalikud seisukohad

- * Kool kontrollib juurdepääsu sotsiaalmeediale ja sotsiaalvõrgustikele.
- * Õpilastel soovitatakse mitte avaldada isiklikku teavet, mis reedab nende isiku ja/või asukoha. Näiteks päris nimi, aadress, mobiil- või lauatelefoni number, kool, sõnumivahetusprogrammi kasutajanimi ja e-posti aadress, pereliikmete/sõprade päris nimed, spetsiifilised huvid, ringid jne.
- * Töötajad, kes soovivad õpilastega õppetöö eesmärgil sotsiaalmeedia vahendeid kasutada, viivad enne läbi riskianalüüsi ning uurivad lehekülje kasutustingimustest, kas lehekülg on õpilastele eakohane. Enne sotsiaalmeedia vahendi kasutamist klassis võtavad töötajad kooli nõukogult dokumenteeritud nõusoleku.
- * Töötajate ametlikud ajaveebid või vikid peaksid olema parooliga kaitstud ning juhivad kooli kodulehe kaudu kooli nõukogu heakskiidul. Töötajatel ei soovitata kasutada õpieesmärkidel isiklike sotsiaalvõrgustike lehekülgi.
- * Isiklikku avaldamist õpetatakse eakohaste lehekülgede abil, mis on sobilikud hariduslikel eesmärkidel kasutamiseks. Võimaluse korral jälgib kool nende kasutamist.
- * Õpilastele antakse privaatsuse ja turvalisuse alast nõu võrgus ning neid julgustatakse kasutama paroole, keelama juurdepääsu võõrastele ning tõkestama mittesoovitud suhtluskanaleid. Õpilasi julgustatakse sotsiaalvõrgustikes kutsuma ja vastu võtma ainult tuttavaid ja sõpru ning keelama võõrastele juurdepääsu oma leheküljele, muutes oma profiili privaatsusseadeid.
- * Kõiki koolipere liikmeid hoiatatakse mitte avaldama üksikasjalikke isiklike arvamusi, eriti neid, mis võivad mõjuda ähvardavalt, solvavalt või laimavalt.
- * Probleeme seoses õpilaste sotsiaalvõrgustike, sotsiaalmeedia ja isiklike avalduste lehekülgede kasutamisega (nii koolis kui ka väljaspool) arutatakse vanemate või hooldajatega, eriti kui asi puudutab alaealisi õpilasi.
- * Töötajatepoolset sotsiaalvõrgustike, sotsiaalmeedia ja isiklike avalduste lehekülgede isiklikku kasutamist arutatakse töövestlusel ning turvalise ja ametialase käitumise juhis määratakse kindlaks kooli seadmete lubatud kasutamise eeskirjaga.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

3.6. Kuidas hallatakse filtreerimist?

Arutelu

Juurdepääs internetile ja selle jälgimine erineb vanuserühmade lõikes vastavalt õpilaste kogemustele. Juurdepääsu profiilid peavad olema sobivad kõigi koolipere liikmete jaoks. Teatud ülesannete puhul võib juba vanematel keskkooli õpilastel olla vajalik juurde pääseda täiskasvanutele mõeldud sisule, näiteks õppematerjalidele või kohustuslikule kirjandusele, milles viidatakse seksuaalsusele. Õpetajatel võib olla vajalik uurida selliseid teemasid nagu narkootikumid, haigused, rassism, kiusamine või ahistamine. Sellistel puhkudel tuleb ära tunda õigustatud tegevus ning piirangud tuleks ajutiselt eemaldada. Olemas on süsteemid, mis lubavad juurdepääsu profiilide kohandamiseks vastavalt õpilaste eale ja küpsusastmele.

Juurdepääsu kontrollimiseks on mitmeid meetmeid, mis osaliselt kattuvad (tavaliselt tuntud kui filtrid).

- Keelamine takistab juurdepääsu teatud lehekülgedele. Keelatud lehekülgede nimekirja haldamine on mahukas ülesanne, kuna uusi lehekülgi tekib juurde iga päev.
- Lubatud lehekülgede nimekiri lubab juurdepääsu vaid selles nimekirjas olevatele lehekülgedele. Selline nimekiri jätab paratamatult õpilastele kättesaadavaks vaid väikese osa kogu sisust.
- Dünaamiline sisu filtreerimine kontrollib kodulehtedel ja e-kirjades ebasobivate sõnade olemasolu.
- Märksõnade nimekiri filtreerib otsingumootorite tulemusi ja veebiaadresse. Hindamissüsteem annab igale kodulehele hinnangu selles sisalduva seksuaalse, ropu, vägivaldse või muul moel sobimatu sisu kohta. Brausereid saab seadistada nõnda, et need ei lase avada lehti, mille hinnangud ületavad määratud piiri.
- URL jälgimine salvestab külastatud lehed. Õpilaste juurdepääsu hindamiseks saab koostada aruandeid.
- Klahvinuhid salvestavad kogu teksti, mis ühte arvutisse sisestatakse, ning analüüsivad selles korduvaid mustreid.

Koolid, kes paigaldavad või haldavad oma filtreerimissüsteeme ise, peavad arvestama sellega kaasneva vastutuse ning ajakuluga. Iga päev luuakse tuhandeid kõlbmatu sisuga lehti ning paljudel muudetakse URL, et filtreerimissüsteeme segadusse ajada. Kooli nõukogu vastutus on tagada, et vajalikud protseduurid on tehtud ning kõik töötajad on teadlikud, kuidas internetile juurdepääsu jälgida.

On oluline, et koolid mõistaksid, et filtreerimine ei ole 100% tõhus. Filtritest on võimalik mööda hiilida (näiteks kasutades lehekülgi puhverserverites või seadmeid, mis ei ole ühendatud kooli võrku, nt mobiiltelefon).

Aeg-ajalt võib juhtuda, et sobimatule sisule siiski pääsetakse ligi. Seetõttu on alati oluline jälgida õpilaste internetile juurdepääsu ning veenduda, et järgitakse seadmete lubatud kasutamise eeskirja. Lisaks peaksid nähtaval kohal olema interneti ohutuse reeglid ning nii lapsi kui ka täiskasvanuid tuleks harida internetiga kaasnevate võimalike ohtude vallas. Olemas peaks olema ka juhtumite logi, kus oleksid kirjas filtreerimise rikkumised või sobimatule sisule juurdepääsu juhud. Tuleb kindlaks määrata protseduurireeglid, kuidas teavitada juhtumitest vanemaid või vajaduse korral vastavaid ametivõime.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Igasugusest materjalist, mis on kooli arvates ebaseaduslik, tuleks teada anda kohalikule e-turvalisuse kontaktnumbrile. Rohkem teavet aadressil www.saferinternet.eu.

Võimalikud seisukohad

- * Kooli internetile juurdepääsu hulka kuulub ka sisu filtreerimine vastavalt õpilaste eale ja küpsusastmele.
- * Koolil on kindlad reeglid, mille kohaselt teatatakse filtreerimise rikkumistest. Need reeglid on teada kõigile koolipere liikmetele (õpilastele ja töötajatele).
- * Kui töötajad või õpilased avastavad sobimatu lehekülje, edastatakse selle aadress kooli e-turvalisuse koordinaatorile, kes juhtumi registreerib ning sellega vastavalt vajadusele edasi tegeleb.
- * Kooli filtreerimiseeskirja muudatusi hindavad enne läbiviimist haridusalase ja tehnilise kogemusega töötajad ning vajaduse korral võetakse ka kooli nõukogu nõusolek.
- * Kooli nõukogu tagab regulaarse kontrolli veendumaks, et valitud filtreerimismeetodid on tõhusad.
- * Igasugusest materjalist, mis on kooli arvates ebaseaduslik, teavitatakse vastavaid ametiasutusi, näiteks helistades riiklikul vihjeliinil. Rohkem teavet vt aadressil www.saferinternet.eu; <http://vihjeliin.targaltinternetis.ee/>.
- * Kooli võrgule juurdepääsu strateegia töötavad välja õpetajad koos võrgu haldajatega ning see vastab õppekava nõuetele ja õpilaste vanusele.

3.7. Kuidas hallatakse uusi tehnikaseadmeid?

Arutelu

Paljud uued IKT-seadmed, nagu mobiilsidevahendid, internet ja multimeediavahendid, võimaldavad arendada välja uusi õppe- ja õpetamisvahendeid. Enne klassis õppevahendina kasutuselevõttu tuleb aga iga uue seadme puhul läbi viia riskianalüüs. Kõige kindlam on seadme keelamine seni, kuni riskianalüüs on tehtud ja seadme turvalisus tagatud.

Virtuaalsed võrguklassid ja kogukonnad avardavad õppimise geograafilisi piire. Sellised meetodid nagu mentorlus, võrguõpe ja koostöö vanematega on muutumas koolisüsteemi osaks. Võrgukogukonnad annavad ka õppimisest võõrdunud õpilastele võimaluse õppetöös taas kaasa lüüa.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Virtuaalsete kogukondade turvalisus ja tõhusus sõltub sellest, kas kasutajaid saab usaldada ja tuvastada. See võib kujuneda keeruliseks, kuna autentimine väljaspool kooli võrku on raske. Seda näitavad ka kogemused selliste suhtlusvõrkude ja keskkondadega nagu Facebook, YouTube, Skype ja Twitter. Inimeste registreerimine selleks, et luua ja säilitada õiged elektroonilised identiteedid, on turvalise suhtluse põhialus, kuid sageli võimatu.

Videokonverentsid pakuvad uusi võimalusi, veebikaamerad on järjest odavamad ning internetiühendused kiiremad, tehes võimalikuks video edastamise kõikjale. Mõnikord võib otsevideo turvalisust suurendada – te näete, kellega räägite. Ent vale kasutamise korral võib videolink muutuda turvariskiks.

Interneti, mobiilivõrgu, traadita interneti, Bluetoothi ja infrapunaühendustel põhinevaid rakendusi tuleb üha juurde. Kasutajad saavad mobiiltelefoni, mängukonsooli või pihuarvutiga olla tänu traadita internetile liikuvad. Kõigest sellest võib õppimisel olla tohutult palju abi, ent ka kahju, kui õpilane kasutab telefoni näiteks selleks, et filmida õpetaja reaktsiooni keerulisele olukorrale.

Koolid peaksid end kursis hoidma uute tehnikaseadmetega, nende hulgas ka mobiiltelefonide ja teiste kaasaskantavate seadmetega, ning vajaduse korral välja töötama vajalikud strateegiad. Näiteks on lühisõnum paljude õpilaste ja nende perede jaoks tavaline suhtlusvahend. Seda saaks kasutada ka koolis, et teatada õpilase puudumisest või meelde tuletada eksami aega. Siiski kaasnevad töötajatele isikliku telefoni kasutamisega ohud, seega peaks kooli poolt olema kasutada töötelefon.

Sobimatu keele või piltide kasutamist on töötajatel raske kontrollida. Õpilastele võib vajaduse korral meelde tuletada, et selline käitumine on vastuolus koolieeskirjadega. Kuritahtlike sõnumitega tuleks tegeleda lähtuvalt kooli käitumis- ja/või kiusamisvastasest eeskirjast.

Võimalikud seisukohad

- * Enne uue seadme koolis kasutamise lubamist hinnatakse selle kasu haridusele ning viiakse läbi riskianalüüs.
- * Õpilastele räägitakse isiklike seadmete ohutust kasutamisest võrgus ja ilma võrguühenduseta, lähtudes kooli seadmete lubatud kasutamise või mobiiltelefoni kasutamise eeskirjast.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

4. Eeskirja määrused

4.1. Kuidas antakse interneti kasutamise õigus?

Arutelu

Kool peaks tagama töötajate ja õpilaste juurdepääsu internetile vastavalt haridusega seotud vajadustele. Peab olema selge, kellel on internetile juurdepääs ja kellel mitte. Keskkooli õpilaste puhul antakse juurdepääs üldjuhul individuaalselt. Väiksemates klassides aga, kus õpilaste interneti kasutamist tuleb põhjalikult jälgida, saab juurdepääsu anda kõigile klassi õpilastele rühmana.

Suuremale osale õpilastest enamasti antakse juurdepääsuõigus; lihtsam on tegeleda nende õpilaste nimekirjadega, kellele õigust ei anta. Vanemaid tuleks julgustada internetile juurdepääsu lubama, seda saab korraldada näiteks iga õppeaasta alguses, kui kontrollitakse õpilaste andmeid ja võetakse vastu uusi õpilasi. Kui koolid nõuavad internetile juurdepääsuks vanemate nõusolekut, tuleks see teave kindlasti üles märkida. Koolid peavad olema teadlikud, et õpilastele ei tohiks interneti kasutamist keelata, välja arvatud juhul, kui vanemad on keelanud või kui lapsele on määratud kooli käitumiseeskirjast tulenev karistus.

Võimalikud seisukohad

- * Kool peab pidevalt uuendatavat nimekirja töötajate ja õpilaste kohta, kellele on lubatud juurdepääs kooli elektroonilistele sidevahenditele.
- * Enne kooli IKT-vahendite kasutamist loevad kõik töötajad läbi ja kirjutavad alla töötajate infosüsteemide tegevusjuhendile või kooli seadmete lubatud kasutamise eeskirjale.
- * Lapsevanemad loevad läbi kooli seadmete lubatud kasutamise eeskirja õpilasi puudutava osa ja arutavad seda vajadusel lastega.
- * Kõigil kooli kodulehe külastajatel, kes soovivad juurdepääsu kooli võrgule, palutakse lugeda ja allkirjastada seadmete lubatud kasutamise eeskiri.
- * Vanemaid teavitatakse, et lastele antav internetile juurdepääs vastab nende vanusele ja võimetele.
- * Erivajadustega lastele juurdepääsu andmise puhul lähtub kool erivajadustest ja õpilase võimetest.

4.2. Kuidas tegeleb kool juhtumite ja probleemidega?

Arutelu

Internet ja elektroonilised suhtlusvahendid annavad lastele ja noortele piiramatut võimalust õppimise avardamiseks ja loominguliseks arenguks nii koolis kui ka

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

Kent
County
Council
kent.gov.uk

European
Schoolnet

väljaspool kooli. Samas on oluline arvestada ka ohtudega, mis nende vahendite kasutamisega kaasneda võivad. E-turvalisuse eeskiri peaks arendama laste ja noorte oskusi kasutada neid suhtlusvahendeid ohutult ning arvestada samas ka teistega.

E-turvalisuse ohte võib kogeda kellegi juhusliku või tahtliku tegevuse tagajärjel. Kõiki võimalikke probleeme tuleb lahendada individuaalsel tasandil. Õpetajad on siinkohal esimeseks kaitseliiniks, kes peavad õpilasi jälgima ning tekitama neis usaldust, et õpilased oma muredest teatada julgeksid.

Samuti peaksid töötajad aitama kaasa turvalise keskkonna väljaarendamisele, jälgides üksteise käitumist võrgus ning arutades ühiselt võimalikke probleeme. Probleemide hulka võivad kuuluda näiteks läbimõtle mata naljad ja kommentaarid või ebasobivad tegevused. Ebaseaduslikust tegevusest tuleks teavitada kooli [sisestage siia sobiv ametiisik, nt kooli lastekaitse koordinaator].

Koolid võivad koostada juhtumite lahendamise kohta vooskeemi. [Juhised, kuidas kehtestada juhtumi käsitlemise kord, leiab siit:

<http://www.esafetylabel.eu/group/teacher/incident-handling1>].

Kui on põhjust kahtlustada, et seoses arvutiseadmete kasutamisega on toimumas või toimunud midagi ebaseaduslikku, peaks kool määrama, millisel tasemel selle juhtumiga tegeletakse. Otsus kaasata politsei tuleks teha võimalikult kiiresti juhul, kui rikkumise käsitlemine koolil üle jõu käib.

Võimalikud seisukohad

- * Kõiki koolipere liikmeid teavitatakse e-turvalisusega seotud probleemidest (nt filtreerimise rikkumine, küberkiusamine, ebaseaduslik sisu jne) teatamise korrast.
- * E-turvalisuse koordinaator registreerib kõik juhtumid ja nende lahendused kooli e-turvalisuse juhtumite logisse ja teistesse asjakohastesse logidesse, nt kiusamise või lastekaitse logisse.
- * [Sisestage sobiv töötaja, nt lastekaitse koordinaator] teavitatakse kõigist e-turvalisusega seotud juhtumitest, mis puudutavad lastekaitset, ning nende küsimustega tegeletakse vastavalt edasi.
- * Vajaduse korral tegeleb kool e-turvalisuse juhtumitega lähtuvalt kooli käitumiseeskirjast.
- * Kool teavitab lapsevanemaid/hooldajaid juhtumitest sobival ajal ja vastavalt vajadusele.
- * Pärast juhtumi uurimise lõppu korraldab kool küsitluse, teeb selgeks kogemustest õpitu ja viib sisse vajalikud muudatused.
- * Kui on kahtlus, et toimub või on toimunud ebaseaduslik tegevus, kontakteerub kool lastekaitsetöötaja, e-turvalisuse spetsialisti või muu vajaliku ametiisikuga ning teavitab probleemist ka politseid.

4.3. Kuidas käsitletakse e-turvalisusega seotud kaebusi?

Arutelu

Vanemad, õpetajad ja õpilased peaksid olema kursis kooli kaebuste esitamise korraga. Juhtumit või probleemi puudutavad faktid tuleb üles kirjutada ning kokku tuleb koguda tõendid. E-turvalisusega seotud juhtumitel võib olla suur mõju õpilastele, töötajatele ja kogu kooliperele nii koolis kui ka väljaspool kooli ning kaasneda võivad tsiviil-, õigus- või distsiplinaarmenetluse meetmed.

Kooli reeglite väiksema rikkumisega võib tegeleda üks töötaja. Tõsisematel juhtudel võib aga vaja minna erinevaid karistusi, mis peaksid olema seotud kooli distsiplinaareeskirjaga. Võimalikud lastekaitse või ebaseadusliku tegevusega seotud juhtumid tuleks edastada vastavatele ametiasutustele.

Võimalikud seisukohad

- * Kaebusi interneti väärkasutamise kohta lahendatakse vastavalt kooli kaebuste esitamise korrale.
- * Kaebused töötajepoolse interneti väärkasutamise kohta edastatakse direktorile.
- * Kool hoiab alles kõik e-turvalisuse kohta tehtud kaebused ning nende lahendused.
- * Õpilastele ja vanematele tutvustatakse kaebuste esitamise korda.
- * Probleemide lahendamisel peavad vanemad ja õpilased tegema kooliga koostööd.
- * Kõik koolipere liikmed peavad meeles pidama konfidentsiaalsuse olulisust ning vajadust järgida kooli ametlikku probleemidest teavitamise korda.
- * Karistustega seotud probleeme lahendatakse vastavalt kooli distsiplinaar-, käitumis- ja lastekaitse-eeskirjale.
- * Kõigile koolipere liikmetele tuletatakse meelde ohutut ja viisakat võrgus käitumist ning seda, miks on oluline mitte postitada ebasobivat sisu, kommentaare, pilte või videoid, mis võivad põhjustada kahju ja kannatusi või solvata teisi koolipere liikmeid.

4.4. Kuidas tegeletakse küberkiusamisega?

Arutelu

Küberkiusamist võib määratleda järgmiselt: „IKT, eriti mobiiltelefonide ja interneti kasutamine kellelegi teadlikult haiget tegemiseks“ (Ühendkuningriigi laste-, kooli- ja perekonnaministeerium 2007).

Paljude noorte ja täiskasvanute jaoks on internet ja mobiiltelefon igapäevaelu rõõmu ja loomungulisust tekitav osa. Kahjuks saab tehnikaseadmeid ka halbadel eesmärkidel kasutada. Kui lapsed satuvad mobiiltelefonide, mängude või interneti kaudu kiusamise ohvriks, võivad nad end tunda väga üksikult, eriti kui vanemad ei mõista küberkiusamist

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

ja selle mõju. Ühest varem turvalisest ja meeldivast tegevusest võib hetkega saada midagi ähvardavat, ohtlikku ja ärevust põhjustavat.

On oluline, et noored, koolitöötajad, vanemad ja hooldajad mõistaksid, kuidas küberkiusamine erineb teistest kiusamise vormidest, kuidas see võib inimesi mõjutada ning kuidas sellega võidelda. Enesekindlate kasutajate keskkonna edendamine toetab innovatsiooni ja turvalisust.

Ühendkuningriigi haridusministeerium ja Childnet on loonud materjale ja juhendeid, mida saab seoses küberkiusamisega kasutada: <http://www.digizen.org/cyberbullying>. Eesti keeles on esitatud mõningad soovitused nt aadressil <http://www.targaltinternetis.ee/noortele/kuberkiusamine/>.

Võimalikud seisukohad

- * Koolipere liikme küberkiusamine (nagu ka kõik teised kiusamise vormid) on rangelt keelatud.
- * Iga küberkiusamise ohvri aitamiseks on koolis kehtestatud kindel kord.
- * Kõik koolis toimuvad küberkiusamise juhtumid registreeritakse.
- * Küberkiusamise juhtumite või kahtluste uurimiseks on olemas kindel kord.
- * Õpilastel, töötajatel ning vanematel/hooldajatel soovitatakse hoida kiusamise kirjeid tõendina alles.
- * Vajadusel ja võimaluse korral teeb kool samme kiusaja tuvastamiseks. See võib tähendada süsteemilogide ülevaatamist, võimalike tunnistajate tuvastamist ja küsitlemist ning vajaduse korral teenusepakkuja ja politseiga ühenduse võtmist.
- * Õpilased, töötajad ning vanemad/hooldajad peavad tegema kooliga koostööd, et toetada küberkiusamisega tegelemist ja kooli e-turvalisuse põhimõtet.
- * Küberkiusamisega kaasnevad karistused võivad olla näiteks järgmised:
 - Kiusaja peab eemaldama ebasobiva sisu. Kui ta keeldub seda tegemast või ei suuda seda teha, siis palutakse sisu eemaldada teenusepakkujal.
 - Teatud ajaks võidakse kasutajalt ära võtta interneti kasutamise õigus ja võimalus. Teised karistused õpilastele ja töötajatele võivad tuleneda koolis kehtivast kiusamisvastastest, käitumis- või seadmete lubatud kasutamise eeskirjast.
 - Õpilaste vanemate/hooldajate teavitamine.
 - Kriminaalrikkumise kahtluse puhul teavitatakse politseid.

4.5. Kuidas hallatakse mobiiltelefone ja isiklikke seadmeid?

Arutelu

Mobiiltelefonid ning teised isiklikud seadmed, nagu mängukonsoolid, tahvelarvutid, MP3-mängijad ja pihuarvutid on tänapäeval tavalised vahendid, mida kasutavad isegi väikesed lapsed, et vahepeal internetis käia. Kuna sõnumite saatmise võimalus,

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commonsi litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

kaamera olemasolu ja internetiühenduse võimalus on kõigi seadmete puhul tavaline, saab neid kõiki suhtlemiseks kasutada.

Siiski võivad mobiiltelefonid valel kasutamisel tekitada mitmeid probleeme.

- Kuna tegemist on väärtuslike esemetega, võidakse need varastada või neid kahjustada.
- Nende kasutamisel võivad õpilased või töötajad sattuda küberkiusamise ohvriks.
- Telefonidega võrgus olemine annab õpilastele võimaluse mööda minna koolivõrgule kehtestatud turvaseadetest ja filtritest.
- Need võivad klassis korda rikkuda, kuna neid saab kasutada hääletul režiimil.
- Kaameratega telefonide vale kasutamine võib viia lastekaitse, kiusamise või andmekaitse probleemideni, kui teistest õpilastest või töötajatest avaldatakse pilte või videoid.

Mobiiltelefonide täielikku keelamist koolides võib pidada võimatuks ning tegelikult ka kasutuks eesmärgiks. Paljud lapsevanemad/hooldajad hakkaksid muretsema oma lapse tervise ja turvalisuse pärast, kui lastel oleks keelatud telefon kaasa võtta, ning ka töötajad kasutavad telefone perega ühenduses olemiseks.

Kuna isiklike seadmete kasutamine on nõnda levinud, on oluline, et kool määraks kindlaks nende kasutamise reeglid ning et mobiiltelefonide kasutamine ei segaks õppetööd ja korda klassiruumis. Töötajatele tuleks anda selged juhtnöörid telefonide professionaalseks kasutamiseks.

Mobiiltelefonide ja isiklike seadmete kasutamise lubamine on kooli otsustada, ent järgnevad seisukohad aitavad koolil välja kujundada tõhusad põhimõtted.

Võimalikud seisukohad

- * Mobiiltelefonide ja teiste isiklike seadmete kasutamise õpilaste ja töötajate poolt määrab kindlaks kool ning see kinnitatakse kooli seadmete lubatud kasutamise või mobiiltelefoni kasutamise eeskirjaga.
- * Ebasobivate sõnumite või sisu saatmine telefoni või muu isikliku seadme kaudu on keelatud kõigi koolipere liikmete jaoks ning rikkumistega tegeletakse lähtuvalt kooli distsiplinaar- ja käitumiseeskirjast.
- * Koolitöötajad võivad telefoni või muu seadme konfiskeerida, kui nad usuvad, et seda kasutatakse vastuolus kooli käitumis- või kiusamisvastase eeskirjaga. Õpilase või vanema/hooldaja nõusolekul võib telefoni või seadme läbi vaadata kooli nõukogu. Kui on kahtlus, et telefonis olev materjal võib olla tõend kriminaalrikkumise kohta, antakse telefon üle politseile edasiseks uurimiseks.
- * Mobiiltelefone ning isiklikke seadmeid ei kasutata tunni ega kooli ajal. Seadmed peavad olema kogu aeg koolis välja lülitatud.
- * Mobiiltelefone ei kasutata tunni ega kooli ajal, välja arvatud juhul, kui selleks on antud luba seoses õppekavast lähtuva ülesandega, mille on heaks kiitnud koolitöötaja.
- * Telefoni Bluetoothi funktsioon peab olema kogu aeg välja lülitatud ning seda ei tohi kasutada piltide või failide saatmiseks teistesse telefonidesse.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

- * Kooli toodud elektrooniliste seadmete eest vastutab nende omanik. Kool ei vastuta nende seadmete kadumise, kahjustumise või varastamise eest. Samuti ei vastuta kool võimalike terviseriskide eest, mis kaasnevad või võivad kaasneda nende seadmete kasutamisega.
- * Mobiiltelefone ning teisi isiklike seadmeid on keelatud kasutada kooli teatud ruumides, nt riietusruumis, tualetis ja ujulas.

Õpilased ja isiklike seadmete kasutamine

- * Kui õpilane rikub koolieeskirju, siis telefon või seade konfiskeeritakse ning hoiustatakse turvaliselt koolitöötaja kabinetis. Telefon või seade tagastatakse vastavalt koolieeskirjale lapsevanemale või hooldajale.
- * Telefone ja seadmeid ei tohi kaasa võtta eksamiruumi. Õpilastest, kellel on eksamiruumis telefon kaasas, teatatakse vastavatele isikutele. Selle tulemusena võidakse õpilane eksami(te)lt kõrvaldada.
- * Kui õpilasel on vaja ühendust võtta oma vanemate/hooldajatega, peab tal olema võimalus kasutada kooli telefoni. Vanematel soovitatakse koolipäeva ajal lapsega ühendust võtta samuti kooli telefoni, mitte lapse mobiiltelefoni kaudu.
- * Õpilased peaksid hoidma oma telefoninumbrit saladuses ning andma selle vaid lähedastele sõpradele ja pereliikmetele. Õpilastele räägitakse mobiiltelefonide ohust ja sobilikust kasutamisest ning neid teavitatakse piirangutest ja rikkumiste tagajärgedest.

Töötajad ja isiklike seadmete kasutamine

- * Töötajad ei tohi kasutada isiklikku telefoni või seadet, et võtta ühendust tööalaselt laste või noorte ning nende peredega koolis või väljaspool kooli.
- * Kui on vaja võtta ühendust õpilaste või vanemate/hooldajatega, antakse töötajale kooli poolt telefon.
- * Mobiiltelefonid peavad olema välja lülitatud või hääletul režiimil, Bluetoothi funktsioon peab olema välja lülitatud või peidetud ning mobiiltelefoni või teisi seadmeid ei kasutata õpetamise ajal, välja arvatud juhul, kui hädaolukorras on selleks loa andnud kooli nõukogu liige.
- * Kui töötajal on õppetegevuse alane põhjus või lapsed kasutavad mobiiltelefoni või isiklikku seadet õppetegevuse osana, siis võib see toimuda alles kooli nõukogu liikme heakskiidul.
- * Töötajad ei kasuta isiklike telefone või kaameraid õpilaste pildistamiseks või filmimiseks ning kasutavad sel eesmärgil vaid kooli antud seadmeid.
- * Kui töötaja rikub koolieeskirju, võib järgneda distsiplinaarkaristus.

4.6. Muud eeskirjad, mille kasutamist võivad koolid kaaluda või millele viidata

E-turvalisus hõlmab mitmeid eri küsimusi ning mõned koolid võivad tunda vajadust lisaeeskirjade järele, et katta ka teisi konkreetseid valdkondi. Näiteks peaksid koolid andma töötajatele teavet andmete käsitlemise kohta ning võib olla on sobilik selleks koostada eraldi eeskiri.

See erineb riigiti, kuid mõningaid juhiseid Ühendkuningriigi koolidele võite leida teabevoliniku büroo veebilehelt

http://www.ico.org.uk/for_organisations/sector_guides/education.

On oluline tagada, et e-turvalisusele oleks viidatud ka teistes olemasolevates koolieeskirjades. Need võivad olla järgmised.

- Kiusamisvastane eeskiri – see on dokument, mis sobib e-turvalisuse eeskirja ja sellega seotud käitumisega väga hästi, ent selle eesmärk on suurendada koolipere teadlikkust kiusamisest (nii võrgus kui ka reaalses elus) ning näidata kooli pühendumust kiusamisega võitlemisel.
- Käitumiseeskiri – peaks olema selge, et samasugust positiivsete ja negatiivsete tagajärgede hierarhiat rakendatakse nii võrgus kui ka väljaspool toimuva suhtes.
- Õpetamise ja õppimise eeskiri – e-turvalisus peaks kuuluma õppekava hulka, seega on oluline sellele viidata nii õpetamisel kui ka õppimisel ning võimaluse korral ka õppekava eeskirjades.
- Lastekaitse-eeskiri – enamikus koolides on kehtestatud lastekaitse-eeskiri, milles räägitakse, kuidas käsitleda lastekaitse küsimusi. Eeskirjas oleks mõistlik viidata võrgust tulenevatele ohtudele ja kuritarvitamise ohule.
- Seadmete lubatud kasutamise eeskiri – koolides peaks olema kehtestatud seadmete lubatud kasutamise eeskiri, mis peaks olema konkreetne ja üheselt mõistetav 2–4 lehekülje pikkune dokument, mis kirjeldab võrgus lubatud ja keelatud tegevusi töötajatele, õpilastele ja kõigile neile, kes kasutavad kooli territooriumil tehnikaseadmeid. See võib hõlmata ka teavet eeskirja rikkumise tagajärgede kohta.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

5. Eeskirja teadvustamine

5.1. Kuidas eeskirja töötajatega arutatakse?

Arutelu

On oluline, et kõik töötajad tunneksid end uusi seadmeid kasutades kindlalt. Kooli e-turvalisuse eeskiri on tõhus ainult juhul, kui kõik töötajad seda järgivad.

Töötajatele tuleks anda võimalus arutada probleeme ja arendada sobilikke õpetamise strateegiaid. Oleks põhjendamatu, kui näiteks asendustöötajatel palutaks ettevalmistuseta viia läbi internetiga seotud ülesanne.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, kui kool annab töötajatele seadmed, millele pääseb ligi väljastpoolt kooli võrku. Kool peab andma selged kooli seadmete ohutu ja sobiva kasutamise juhised ning reeglid kolmandatele osapooltele, kes kooli seadmeid kasutada soovivad. Töötajad peavad olema teadlikud enda vastutusest hoida kooli teave konfidentsiaalsena.

IKT-seadmeid kasutatakse laialdaselt ning kõik töötajad, sh ka administratsioon, abiõpetajad, hooldajad, juhid ja vabatahtlikud, peaksid olema koolitusse kaasatud. Uute töötajate töölevõtmise protsess peaks hõlmama ka arutelu kooli e-turvalisuse eeskirja üle.

Võimalikud seisukohad

- * E-turvalisuse eeskiri antakse ametlikult kõigile töötajatele ning see arutatakse nendega ka läbi.
- * Töötajate ja õpilaste kaitsmiseks rakendab kool seadmete lubatud kasutamise eeskirja.
- * Diskreetsus ja kutse-eeetika on esmatähtsad.
- * Kõigile töötajatele tagatakse kaasaegne ja asjakohane vastutustundliku ja ohutu interneti kasutamise koolitus nii tööalaselt kui ka isiklikul tasemel.
- * Töötajad, kes haldavad filtreerimissüsteeme või jälgivad IKT-seadmete kasutamist, alluvad kooli nõukogule ning neile kehtib probleemidest teatamise kindel kord.
- * Kool pöörab tähelepanu kasulikele võrgutööriistadele, mida töötajad saaksid klassis kasutada. Need tööriistad varieeruvad sõltuvalt õpilaste vanusest ja võimetest.
- * Kõiki töötajaid teavitatakse, et nende võrgukäitumine väljaspool kooli võib mõjutada nende rolli ja mainet koolis. Rakendada võidakse tsiviil-, õigus- või distsiplinaarmenetluse meetmeid, kui avastatakse, et töötaja kahjustab asutuse või kooli mainet või kui miski on mõjutanud tema ametialast usaldusväarsust.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

5.2. Kuidas kasutatakse ära vanemate toetust?

Arutelu

Interneti kasutamine õpilaste kodudes kasvab kiiresti tänu odavale internetiühendusele ja mobiilseadmete arengule. Kui vanemad ei ole ohtudest teadlikud, võib õpilastel kodudes olla internetile piiramatu juurdepääs. Kool võib aidata vanematel planeerida sobivat kontrollitavat interneti kasutamist kodus ning harida neid riskide vallas. Vanematele tuleks soovitada uurida, kas ka mujal asutustes, kus laps viibib, on kasutusel seadmete sobiva kasutamise eeskirjad.

Üks strateegia on aidata vanematel mõista IKT-vahendeid, näiteks korraldada kursusi ja vanematele mõeldud teabeseminare (siinkohal tuleb arvestada vajaminevate ressurssidega).

Võimalikud seisukohad

- * Vanemate tähelepanu juhitakse e-turvalisusele uudiskirjades, kooli visioonis ja koduleheküljel.
- * Julgustatakse partnerlussuhteid kooli ja kodu e-turvalisuse ning vanemate vahel. Siia hulka võivad kuuluda vanematele korraldatud teabeüritused, kus näidatakse ja antakse nõu interneti turvalise kasutamise kohta kodus, või rõhutatakse e-turvalisust erinevatel üritustel, nt lastevanemate koosolekud ja spordipäevad.
- * Vanematel palutakse allkirjastada e-turvalisuse / interneti kasutamise leping, mis on osa kooliga sõlmitavast lepingust.
- * Vanematel soovitatakse lugeda läbi kooli seadmete lubatud kasutamise eeskirja õpilasi käsitlev osa ning arutada seda lastega.
- * E-turvalisust hõlmav teave ja juhised vanematele tehakse eri vormingutes kättesaadavaks.
- * Vanematele antakse teavet ka kasulike allikate ja kodulehtede, filtreerimissüsteemide ja õppe- ning vaba aja tegevuste kohta, milles sisaldub ka interneti vastutustundlik kasutamine.
- * Vanemad, kellel on rohkem huvi, suunatakse organisatsioonide poole, mille nimekirja võib leida jaotises „E-turvalisuse kontaktpunktid ja viited“.

Käesoleva dokumendi on esitanud Euroopa Koolivõrk (www.eun.org) ning see on väljatöötatud Kenti krahvkonna nõukogu loodud materjalide põhjal. Dokumendi suhtes kohaldatakse järgmist Creative Commons'i litsentsi (versioon 3.0): Autorile viitamine – jagamine samadel tingimustel.

